

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2021-02-05

Diarienummer N164-0203/21

Handläggare

Ritva Gonzalez

Telefon: 031 367 99 71

E-post: ritva.gonzalez@socialcentrum.goteborg.se

Volym- och målgruppsbidrag 2020 till Ibn Rushd

Förslag till beslut

Socialnämnden Centrum beslutar att avslå ansökan om 858 103 kronor i volym- och målgruppsbidrag från Ibn Rushd Distrikt Västra.

Socialnämnden Centrum förklarar uppdraget att utreda huruvida studieförbundets samtliga samarbetspartner möter stadens riktlinjer för föreningsbidrag som slutfört.

Socialnämnden Centrum förklarar uppdraget att väsentligt förstärka kontroll och uppföljning av utbetalda medel till studieförbundet Ibn Rushd som slutfört.

Sammanfattning

Ibn Rushd är ett av tio studieförbund som får bidrag från Göteborgs Stad. 2020 års bidrag fördelas i två omgångar; grundbidraget i februari och volym- och målgruppsbidrag i juni. När ärendet om volym- och målgruppsbidrag skulle upp för beslut i Social resursnämnd i juni 2020 återremitterades förslaget med Ibn Rushds bidrag till förvaltningen med ett flertal frågor. Ärendet togs upp på nämndens sammanträde i september 2020 då nämnden beslutade att ge förvaltningen i uppdrag att göra en granskning av studieförbundets medlemsföreningar och samarbetspartner samt av hur utbetalade medel 2019 och 2020 har använts.

Ärendet återkom till Social resursnämnd i december 2020. Nämnden beslutade då att återremittera ärendet till förvaltningen för att inhämta ytterligare information i relation till de granskningar som gjorts av Ibn Rushd under hösten för att ha fördjupat underlag till en bedömning.

Vid årsskiftet 2020/2021 övergick ärendet till Socialnämnden Centrum.

Förvaltningen återkommer i detta ärende till nämnden med förslag på beslut att avslå Ibn Rushds ansökan om volym- och målgruppsbidrag för 2020.

Nämndens uppdrag till förvaltningen bedöms som slutförda.

Bedömning ur ekonomisk dimension

I kommunfullmäktiges budget riktas årligen medel till studieförbunden, vilka därefter fördelas på de tio studieförbunden enligt en beslutad beräkningsmodell.

Konsekvenserna för Ibn Rushd av ett uteblivet bidrag skulle vara högst kännbara, då organisationen redan vid årets start befann sig i ett ansträngt läge.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Studieförbunden spelar en viktig roll i stadens utveckling utifrån de fyra centrala syften som anges i folkbildningsförordningen för det statliga stödet:

- Stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin.
- Bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen.
- Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället.
- Bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

Dessa stämmer väl med målsättningarna i stadens jämlikhetsarbete.

I jämförelser som gjorts på nationell nivå framkommer en tydlig bild där Ibn Rushd genom sin särart och specifika inriktning i större utsträckning når fler män och en större andel utrikesfödda deltagare än andra studieförbund. Deltagarna hos Ibn Rushd karaktäriseras även av en svagare socioekonomisk status än övriga studieförbunds deltagare.

Ibn Rushd spelar en viktig roll i områden och miljöer där tillit till det offentliga är låg och delaktighet i ett organiserat civilsamhälle är lägre än genomsnittet i staden. Om Ibn Rushd genom utebliven finansiering förlorar möjligheten att driva folkbildning bland dessa grupper och i dessa områden, förlorar staden en samverkanspart i det gemensamma arbetet att bryta segregation och nå ökad jämlikhet. Samtidigt är det av vikt att Ibn Rushd likaväl som övriga studieförbund möter de krav som staden ställer. Det gäller också de krav som Folkbildningsrådet ställer för sitt bidrag.

Samverkan

Samverkan har skett i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2021-02-16.

Bilagor

1. Granskning av Ibn Rushds medlemsföreningar och samarbetspartner
2. Särskild granskning av utbetalda medel till Ibn Rushd 2019-2020
3. Addendum till särskild granskning KPMG
4. Ibn Rushds kommentarer till Göteborgs stads granskning av Ibn Rushds medlemsföreningar och samarbetspartner
- 5.1 Ibn Rushds svar på KPMG:s rapport
- 5.2 PWCs svar på KPMGs granskning

Ärendet

Nämnden har att besluta i ett återremitterat ärende om volym- och målgruppsbidrag för 2020 till Ibn Rushd.

Nämnden har att besluta om att förklara uppdraget slutfört, när det gäller att utreda huruvida studieförbundets samtliga samarbetspartner möter stadens riktlinjer för föreningsbidrag.

Nämnden har att besluta om att förklara uppdraget att väsentligt förstärka kontroll och uppföljning av utbetalda medel till studieförbundet Ibn Rushd som slutfört.

Beskrivning av ärendet

Social resursnämnd har sedan 2019 haft ansvar för att fördela stadens bidrag till de tio studieförbunden. Detta görs två gånger per år enligt en modell som nämnden tagit över från Idrotts- och föreningsnämnden, som fram till 2019 hade ansvar för bidragsfördelningen. Förvaltningen arbetar tillsammans med studieförbunden med att ta fram en ny bidragsmodell som kommer att gälla framåt.

Vid sammanträdet 2020-06-17 § 137 godkände nämnden förvaltningens förslag om fördelning av volym- och målgruppsbidrag för 2020 till studieförbunden i Göteborg, med undantag för bidrag till studieförbundet Ibn Rushd som återremitterades. Anledning var att nämnden ville ha svar på frågor om studieförbundets verksamhet, dess medlemsföreningar och samarbetspartner.

Vid sammanträdet 2020-09-23 § 175 beslutade nämnden att ge förvaltningen i uppdrag att utreda huruvida studieförbundets samtliga samarbetspartner lever upp till Stadens riktlinjer för föreningsbidrag.

Detta uppdrag genomfördes under oktober 2020 och slutrapporten återfinns som bilaga 1.

Vid sammanträdet 2020-10-21 gav nämnden i uppdrag till förvaltningen att genomföra en särskild granskning av utbetalda medel till Ibn Rushd enligt förvaltningens förslag. Förvaltningen tecknade avtal med KPMG att utföra granskningen. KPMG levererade sin slutrapport den 3 december 2020, vilken återfinns som bilaga 2 till detta utlåtande.

Vid sammanträdet 2020-12-16 beslutade nämnden att återremittera ärendet, för att förvaltningen skulle göra en ny bedömning och då även inhämta Ibn Rushds svar på de granskningar som gjorts. Dessa återfinns som bilaga 4 och 5. KPMG har även lämnat ett addendum till sin rapport, som återfinns som bilaga 3 till detta utlåtande.

Den bedömning som förvaltningen lägger fram i ärendet grundar sig på de granskningar som gjorts, särskilt på KPMGs addendum, samt Ibn Rushds svar på granskningarna. Förvaltningen har även kontinuerlig dialog med Folkbildningsrådet om den granskningsfunktion de har och vad som framkommit i de olika kontroller som gjorts nationellt.

Förvaltningen har under hanteringen av detta ärende varit i kontakt med Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet och samordningsfunktionen mot våldsbejakande extremism för att inhämta deras kompetens. Syftet har också varit att inhämta eventuell information från deras samverkande myndigheter som är relevant för ärendet.

Kunskapscentrum har gjort en egen utredning om Ibn Rushd möter stadens riktlinje för föreningsbidrag. Den information som utredningen lyfter som är relevant för bidragsgivning till studieförbund har förvaltningen värderat i vår bedömning.

Kunskapscentrum har bekräftat att det föreligger misstankar och anklagelser mot Ibn Rushd om samröre med organisationer eller individer som kan anses våldsbejakande eller uttrycker odemokratiska åsikter. Man har dock inte haft ytterligare information än den som redan figurerat i media och som hanteras inom ramen för den granskning som förvaltningen låtit göra av medlemsföreningar och samarbetspartner, se bilaga 1.

Utredningen tar också upp andra kriterier för bedömning, där Kunskapscentrum jämför bidragsgivning till studieförbund med övriga föreningsbidrag. Detta leder till slutsatser som inte är relevanta för förvaltningens bedömning av ansökningar om medel för folkbildning från studieförbund. Det förekommer också en del missförstånd och en felaktighet i utredningen, vilket förvaltningen stämt av med andra berörda parter.

Förvaltningens bedömning

Granskning av Ibn Rushds medlemsföreningar och samarbetspartner (bilaga 1)

Granskningen lyfter problem inom tre olika områden; formaliakrav, religiös verksamhet och samröre med företrädare som bryter mot demokrativillkor i riktlinjen.

Gällande formaliakrav visar granskningen på att inte alla föreningar kunnat visa upp gällande stadgar, fullständig ekonomisk redovisning eller årsmötesprotokoll. Dessa är några av de krav som staden ställer vid bidragsgivning till civilsamhället.

Granskningen lyfter också frågan om huruvida stadens bidrag får användas till religiöst lärande eller om detta strider mot stadens riktlinjer. Staden har i den modell som ligger till grund för bidraget 2020 som detta ärende gäller, valt att ge stöd till folkbildning i enlighet med den förordning och de villkor som styr det statliga bidraget. Enligt dessa villkor är folkbildningsverksamhet som syftar till lärande bidragsberättigat. När lärandet däremot övergår i utövande kan verksamheten inte längre utgöra underlag för statsbidrag. Religion särskiljs inte från andra ämnen som exempelvis filosofi, musik eller keramik utan reglerna är samma för allt lärande, så länge det är i enlighet med statens syfte med folkbildning.

Förvaltningen anser inte att det är att behandla alla studieförbund likvärdigt att lägga krav på Ibn Rushd som inte lagts på övriga studieförbund.

Granskning av demokrativillkor

Granskningen lyfter även att flera av Ibn Rushds medlemsföreningar eller samarbetspartner vid tillfällen har samarbetat med föreläsare eller andra organisationer som kan anses bryta mot såväl studieförbundets egen värdegrund som demokrativillkor i stadens riktlinje.

Granskningen pekar ut flera organisationer som på olika sätt har haft kontakter med föreläsare eller organisationer som kan anses strida mot demokratikrav. Dessa evenemang har inte anordnats i samarbete med Ibn Rushd eller finansierats av stadens bidrag.

I två fall gäller det händelser som ligger flera år tillbaka i tiden. En av dessa organisationer har lämnat Ibn Rushd och kommer formellt utträda vid årsstämman under våren 2021. Ett tredje fall gäller en organisation som under 2017 (då de samarbetade med

ett annat studieförbund) bjudit in föreläsare som i andra sammanhang uttryckt sig odemokratiskt. Föreningen har informerats om detta och har tydligt tagit avstånd från de uttalanden som gjorts.

En annan av de organisationer som pekas ut i granskningen är Islamiska Sunni Centret som driver Bellevuemoskén. Ibn Rushd har i sin dialog med föreningen sett en positiv utveckling som öppnar möjligheten till demokratiutvecklande samarbete. Ibn Rushd skriver i sitt svar till staden att *”den positiva utvecklingen består bland annat i att föreningen har närmat sig de andra muslimska församlingarna i Göteborg, att föreningen ser gemensamma utmaningar som säkerhetsfrågor och antisemitism och ställer upp på att jobba med dem”*. Det är Ibn Rushds bild att *”föreningens styrelse har gått igenom en generationsväxling där unga personer som vuxit upp i Sverige har gått in i styrelsen och börjat leda föreningen i en ny riktning”*.

Förvaltningen ser vikten av att ett studieförbund som Ibn Rushd har möjlighet att påverka utvecklingen i en sådan riktning och på det sättet nå fler delar av den muslimska gruppen i Göteborg.

Sveriges Muslimska Stiftelse är en annan av de samverkanspartner som lyfts i granskningen, och då specifikt dess nära koppling till Islamiska informationsföreningen. Den senare har på sin hemsida bland annat texter om islamisk rättspraxis. Ibn Rushd skriver i sitt svar till förvaltningen att man anser att information av det slag som finns på Islamiska informationsföreningens hemsida ryms inom religionsfriheten och att de inte ser skäl att utesluta Sveriges Muslimska Stiftelse som medlem, för att de har koppling till Islamiska informationsföreningen. De skriver också att huvudfokus för Ibn Rushd är den verksamhet de har med samverkansföreningen och att denna ställer sig bakom svensk lag och delar studieförbundets värdegrund. Ibn Rushd har likväl bett föreningen om ett tydliggörande av sin ståndpunkt, inför beslut om framtida samarbeten.

Förvaltningen har haft dialog med Ibn Rushd om vad som är studieförbundets ansvar och vilka krav som är rimliga att ställa på samverkansorganisationer, som i många fall är små, ideellt drivna föreningar. Ibn Rushd arbetar kontinuerligt med att utveckla sina rutiner gällande samverkan med externa aktörer och lyfter att man vill ha ett samarbete med staden i detta.

Förvaltningen anser att det är viktigt att Ibn Rushd utvecklar sitt arbete med att kontrollera vad som är känt om de organisationer de beslutar att samarbeta med, och agera vid misstankar om problem. Studieförbundet har tagit fram en handlingsplan som rör både hur de arbetar med granskning och kontroll men även dialog med samverkanspartner om värdegrund och demokratifrågor. Förvaltningen kommer att följa upp arbetet som görs i enlighet med handlingsplanen under 2021.

Den kommande bidragsmodellen, som nu tas fram, behöver tydligare hantera vilket ansvar studieförbunden har för samarbetsorganisationers egen samverkan med ytterligare aktörer. Det kommer gynna alla studieförbund i deras arbete med de många hundra samverkanspartner som de har gemensamt.

Stadens riktlinje i förhållande till studieförbundens samarbetspartner

I stadens fördelning av medel är det studieförbunden som är bidragsmottagare och inte i första hand deras samarbetspartner. Däremot kan bidraget användas som kostnadsersättning till organisationer som i samarbete med studieförbundet har genomfört

folkbildningsaktiviteter. Studieförbunden nämns inte i stadens riktlinje och det kan därför inte anses fastslaget att även samarbetsorganisationer behöver möta kraven i riktlinjen.

Alla tio studieförbund som får bidrag från staden har egna riktlinjer och bestämmelser som i mångt och mycket sammanfaller med demokrativillkoren i stadens riktlinje. Frågan om vilka krav som samarbetsorganisationer behöver leva upp till omhändertas till viss del på detta sätt.

Förvaltningen bedömer att frågan om huruvida samarbetsorganisationer behöver leva upp till stadens riktlinje, måste omhändertas på ett bättre sätt i den nya bidragsmodell som tas fram.

Särskild granskning av utbetalda medel till Ibn Rushd 2019-2020 (bilaga 2)

I den granskning som gjorts av KPMG har de tittat på utbetalda medel under 2019 och 2020 i den mån 2020 års medel hunnit redovisas.

Slutrapporten från KPMG, från 3 december 2020, tydliggör att det i många fall skulle behövts mer tid och granskning för att på ett tillfredställande sätt fastställa huruvida några oegentligheter har förekommit. Granskningen fann en rad brister både i fråga om redovisning, och att Ibn Rushd inte följer sina egna riktlinjer och rutiner.

I rapporten framförs bland annat brister i underlag för kostnadsersättningar, redovisning av löner och arvoden och diskrepans mellan antal cirkelledare och studiecirkel.

Ibn Rushd uttryckte under granskningens gång en önskan om att få bemöta granskarens slutrapport, vilket den ursprungliga tidsramen för ärendet inte tillät. Nämndens beslut att återremittera ärendet har möjliggjort för Ibn Rushd att ta del av granskningsrapporterna i sin helhet och lämna kompletterande information och underlag.

Ibn Rushd och deras revisionsfirma PWC har i de flesta fall kunnat lämna kompletterande uppgifter och underlag som bemöter de brister som lyfts i granskningsrapporten. Detta gäller bland annat underlag för kostnadsersättningar. Det kvarstår dock en differens mellan bokförda löner och det som redovisats till Skatteverket, som inte har kunnat förklaras med kompletterande underlag.

Förvaltningen anser att en organisation av Ibn Rushds storlek, och som mottagare av så pass höga bidrag, ska ha tillräckligt god systematik i sina kvalitetssystem så att den information som efterfrågas lätt ska kunna erhållas.

Förvaltningen bedömer att de oklarheter som kvarstår är för allvarliga för att ansökan om medel ska beviljas.

Förvaltningens samlade bedömning

Förvaltningens bedömning är att studieförbundet med sina riktade insatser uttrycker en tydlig vilja att hantera de frågor som granskningen lyft upp, och att man vill arbeta både med staden och med andra studieförbund för att komma åt odemokratiska krafter.

Utifrån de två granskningar som gjorts samt Ibn Rushds svar på dessa, gör förvaltningen en samlad bedömning att det finns kvarstående brister. Det gäller Ibn Rushds hantering av hur de väljer att samarbeta med sina samverkansorganisationer. Samt deras ekonomihantering. Därför föreslår förvaltningen att ansökan om volym- och målgruppsbidrag för 2020 avslås.

Socialförvaltningen Centrum

Michael Ivarson
Förvaltningsdirektör